

Investeringsoversigt

Budget 2025-2028

TØNDER
KOMMUNE

Investeringsoversigt 2025-2028

	Overslagsår 2025	Overslagsår 2026	Overslagsår 2027	Overslagsår 2028
I mio. kr.				
Økonomiudvalget				
Basisanlæg	6,404	6,404	6,404	6,404
Anlægsbidrag Brand & Redning Sønderjylland	0,970	0,970	0,970	0,970
It investeringer og netforbindelse skoler	4,086	4,086	4,086	4,086
Planlægningsopgaver	1,348	1,348	1,348	1,348
Strategisk udvikling	22,515	13,259	43,024	43,024
Erhvervsudvikling	0,409	0,409	0,409	0,409
Zeppelin Tønder	1,906	1,906	1,906	1,906
Masterplan Tønderhallerne	4,944	4,944	8,988	8,988
Foreningen Museum Wegner	3,000	6,000	6,000	
Museum Sønderjylland - helhedsplan	7,150			
Tønninggaard - Dannet af Havet	5,107			
Ny strukturpulje	0,000	0,000	25,722	31,722
Økonomiudvalget i alt	28,919	19,662	49,428	49,428
Teknik og Miljøudvalget				
Basisanlæg	17,944	17,944	17,944	17,944
Trafiksikkerhedspulje	2,696			
Cykelstipuljen	4,854			
Gaderenoveringspulje	1,798			
Renovering af broer - Basispulje	1,798			
Opgradering af busstoppesteder	0,100			
Kloakrenovering følgearbejder	3,370			
Asfaltering af grusveje	0,180			
Sideudvidelse og vigepladser	0,900			
Pulje Miljø og Natur	0,900			
Energioptimering	1,348			
Struktur og kapacitetsudvikling	29,500	19,883	19,883	19,883
Renovering af fredede broer	9,617			
Vejkapital/Asfaltering	19,883	19,883	19,883	19,883
Strategisk udvikling	2,247	0,000	0,000	0,000
Ejendomsservice/FM	2,247			
Teknik og Miljøudvalget i alt	49,691	37,827	37,827	37,827
Socialudvalget				
Struktur og kapacitetsudvikling	1,798	1,798	1,798	1,798
Renoveringsplan Handicap Løgumgård/øvrige inst.	0,899	0,899	0,899	0,899
Renoveringspulje til værksteder §103/104	0,899	0,899	0,899	0,899
Socialudvalget i alt	1,798	1,798	1,798	1,798
Sundhedsudvalget				
Basisanlæg	0,511	0,511	0,511	0,511
Udskiftning maskinel i P & O samt Sundhed	0,511	0,511	0,511	0,511
Sundhedsudvalget i alt	0,511	0,511	0,511	0,511
Kultur- og Fritidsudvalget				
Basisanlæg	4,801	4,801	4,801	4,801
Halrenoveringspulje	3,064	3,064	3,064	3,064
Tekniske installationer svømmehaller	1,022	1,022	1,022	1,022
Museum Sønderjylland	0,715	0,715	0,715	0,715
Struktur og kapacitetsudvikling	0,000	0,000	3,632	0,000
Udskiftning af græstæppe på kunstbanen i Løgumkloster			3,632	
Kultur og Fritidsudvalget i alt	4,801	4,801	8,433	4,801
Arbejdsmarkedsudvalget				
Ingen anlægsforslag	0,000	0,000	0,000	0,000
Arbejdsmarkedsudvalget i alt	0,000	0,000	0,000	0,000

	Overlagsår 2025	Overlagsår 2026	Overlagsår 2027	Overlagsår 2028
I mio. kr.				
Børn- og Skoleudvalget				
Basisanlæg	0,409	0,409	0,409	0,409
Legepladser pulje til renovering	0,409	0,409	0,409	0,409
Struktur og kapacitetsudvikling	5,932	0,000	0,000	0,000
Renoveringspulje Skoler og Ungdomsskolen	3,146			
Renoveringspulje Dagtilbud	2,786			
Børn- og Skoleudvalget i alt	6,341	0,409	0,409	0,409
Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget				
Basisanlæg	5,829	5,829	5,829	5,829
Bygningsfornyelse og skimmelsvamp	1,798	1,798	1,798	1,798
Landsbypulje til understøttelse af LUP	0,511	0,511	0,511	0,511
Landsbyfornyelse 2025-2028	3,520	3,520	3,520	3,520
Strategisk udvikling	12,487	47,960	0,899	0,899
Byudviklingsplaner	0,719	0,270		
Udviklingsplan Toftlund	8,988	44,910		
Udviklingsplan Rømø	0,899	0,899	0,899	0,899
Tønder Byfornyelsespulje 2023-2026	1,881	1,881		
Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget i alt	18,316	53,789	6,728	6,728
ANLÆG I ALT	110,375	118,795	105,132	101,500
Jordforsyning				
Køb af jord 3,5 mio. kr. - salg af byggegrunde -5,0 mio. kr.	-1,500	-1,500	-1,500	-1,500
ANLÆG I ALT	108,875	117,296	103,632	100,000

Investeringsoversigt

Beløb i mio. kr. i 2025 pl

Økonomiudvalget		Vejl. fordeling basisanlæg	Budget 2025	Overslagsår 2026	Overslagsår 2027	Overslagsår 2028	Prioritet
Nr.	Type	Forslag					
Basisanlæg ramme			6,404	6,404	6,404	6,404	
1	Basisanlæg	Anlægsbidrag Brand & Redning Sønderjylland	0,970	0,970	0,970	0,970	1
2	Basisanlæg	IT investeringer og netforbindelse skoler	4,086	4,086	4,086	4,086	1
3	Basisanlæg	Planlægningsopgaver	1,348	1,348	1,348	1,348	1
Basisanlæg i alt			6,404	6,404	6,404	6,404	
Strategisk udvikling			22,515	13,259	43,054	43,025	
4	Strategisk udvikling	Erhvervsudvikling	0,409	0,409	0,409	0,409	1
5	Strategisk udvikling	Zeppelin Tønder	1,906	1,906	1,906	1,906	1
6	Strategisk udvikling	Masterplan Tønderhallerne	4,944	4,944	8,988	8,988	1
7	Strategisk udvikling	Foreningen Museum Wegner	3,000	6,000	6,000	0,000	1
8	Strategisk udvikling	Museum Sønderjylland - helhedsplan	7,150	0,000	0,000	0,000	1
9	Strategisk udvikling	Tønninggaard - Dannet af Havet	5,107	0,000	0,000	0,000	1
10	Strategisk udvikling	Ny strukturpulje	0,000	0,000	25,751	31,722	1
I alt			23,788	13,259	43,054	43,025	
Eksterne ansøgninger oversendt til budgetforhandlinger			1,000	0,000	0,000	0,000	
11	Nyt anlæg	Renovering af Byrådssal	1,000	0,000	0,000	0,000	1
Økonomiudvalget i alt			31,192	19,662	49,457	49,429	

Økonomiudvalget

Område: Beredskab

Ansvarlig fagchef: Jenny Hansen

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Anlægsbidrag Brand & Redning Sønderjylland

Beskrivelse:

Årlig anlægspulje til beredskabsområdet, som konkretiseres af beredskabskommissionen for Brand & Redning Sønderjylland.

Der er indgået en kommunal samarbejdsaftale mellem de tre kommuner Tønder, Aabenraa og Haderslev.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,970	0,970	0,970	0,970
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,970	0,970	0,970	0,970
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

IT investeringer og netforbindelse skoler

Beskrivelse:

Årlig anlægspulje til IT investeringer og netforbindelse på skoler fordelt på følgende to rammer:

Løbende IT investeringer, herunder

- Servere/storage backup
- Licensudskiftninger
- Hardware udskiftning
- Netværk/Firewall
- Telefoni

Udskiftning af netforbindelser.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	4,086	4,086	4,086	4,086
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	4,086	4,086	4,086	4,086
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Økonomiudvalget

Område: Planlægning

Ansvarlig fagchef: Lars-Erik Skydsbjerg

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Planlægningsopgaver

Beskrivelse:

Hovedparten af de fysiske planlægningsopgaver gennemføres som anlægsprojekter under Økonomiudvalget. Det konkrete arbejde udføres af Ejendom og Plan & Drift i Teknik og Miljø forvaltningen.

Alt arbejde med udarbejdelse af lokalplaner, kommuneplantillæg, miljøvurderinger forudsættes udarbejdet af eksterne konsulenter, og Tønder Kommunes opgaver er således hovedsageligt styring, kvalitetssikring og politisk fremstilling.

For normale lokalplansager forventes et internt ressourceforbrug på 1 stilling pr. måned pr. sag. Hvis Tønder Kommune finansierer lokalplanen forventes en konsulentudgift på 100.000 kr. pr. sag. En større sag svarer til 3 normale sager.

Ved de eksternt finansierede normale eller større lokalplansager, forventes en kommunal følgeudgift på i alt 200.000 kr til udarbejdelse af supplerende undersøgelser og planændringer, som ikke kan kræves finansieret eksternt.

Udover midler på anlægsbudgettet afholdes udgifter til driftsopgaver og herunder juridisk bistand som driftudgifter i regi af Ejendom, Plan & Drift.

Det forventes at behovet for planlægningsarbejder i Tønder Kommune øges over de kommende år indenfor særligt vedvarende energi og den grønne omstilling.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	1,348	1,348	1,348	1,348
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	1,348	1,348	1,348	1,348
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Erhvervsudvikling

Beskrivelse:

Årlig anlægspulje til kommunal medfinansiering af nye udviklingsinitativer og øvrige erhvervsudviklingsprojekter.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,409	0,409	0,409	0,409
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,409	0,409	0,409	0,409
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Zepelin Tønder

Beskrivelse:

Af budgetaftalen for 2020 fremgår det om Zepelin Tønder:

”Forligskredsen er enig om, at prioritere projektet og dets stedbundne kvaliteter. Det vurderes at projektet kan være afgørende for at tiltrække endnu flere gæster til kommunen, og der er enighed om at afsætte en yderligere anlægsramme på 2 mio. kr. årligt til understøttelse af det forberedende arbejde.”

Projekt Zepelin har tilsagn på ekstern fondsstøtte på 18,2 mio. kr.

Bitten og Mads Clausen Fonden	2,5 mio. kr.
Nordeafonden	15,7 mio. kr.

Afregning af fondsmoms udgør 17,5 % af støtten. Fondsmomsen er således 3,2 mio. kr. i alt

Forvaltningen foreslår, at KB i budgetforliget giver en forhåndstilkendelse på, at fondsmoms afregnes, når det bliver aktuelt, med finansiering ved træk af kassebeholdningen.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	1,906	1,906	1,906	1,906
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	1,906	1,906	1,906	1,906
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Masterplan Tønderhallerne

Beskrivelse:

Kommunalbestyrelsen godkendte den 29. august 2019 Masterplanen for Tønderhallerne. Det var en væsentlig forudsætning for godkendelsen, at der ved udmøntning af planen skulle arbejdes intenst med ekstern finansiering.

I forbindelse med godkendelse af planen blev der tilknyttet en programleder og nedsat en styregruppe med repræsentanter fra direktionen, projektleder samt 2 repræsentanter fra Tønderhallerne og 1 repræsentant fra fodbold.

KB frigav d. 30. april 2020 afsat rådighedsbeløb på investeringsoversigten 2020 på 1,5 mio. kr. fordelt således :
0,75 mio. kr. til etablering af aktiviteter (etape 1 af "NYT UDERUM- MULTIPLADS") samt
0,75 mio. kr. til infrastruktur omkring projektet.

Masterplan Tønderhallerne - budget 2021-2024:

* Erhvervsområde nedbrydning + reetablering	1,0 mio. kr.
* Klubhus for Alle 3,25 + 3,25	6,5 mio. kr.
* Stier og belægninger med belysning	3,9 mio. kr.
* Ny "ude" bygning med WC & Bad	2,8 mio. kr.
* Krydstorv, med Caféområde	22,0 mio. kr.
* Ny hal	46,0 mio. kr.
* Multiplads - leg og aktivitet, etape 2	2,0 mio. kr.
* Svømme- og fitnessområde	6,0 mio. kr.

På grund af stigende priser i byggebranchen har Kommunalbestyrelsen på mødet, den 25. maj 2022 godkendt at udskyde planlagte, men ikke igangsatte anlægsprojekter, og at reducere eller nulstille puljer ét enkelt år på de områder, hvor der årligt er en tilbagevendende anlægspulje til konkrete projekter.

Det betyder at 3,0 mio. kr. afsat på anlægsrammen i 2022 forskydes og er indarbejdet i overslagsår 2026.

Status på afsatte rådighedsbeløb til projektet

2020	1,5 mio. kr.
2021	7,0 mio. kr.
2022	1,1 mio. kr.
2023	0,0 mio. kr.
2024	3,4 mio. kr.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	4,944	4,944	8,988	8,988
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	4,944	4,944	8,988	8,988
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Foreningen Museum Wegner

Beskrivelse:

Museum Wegner har meddelt, at projektets omfang er uændret i forhold til hvad der tidligere er præsenteret for Tønder Kommune.

I budgetaftalen for 2024 er det besluttet:

”Planerne for etablering af Museum Wegner støttes med 15 mio. kr. i budgetperioden til anlæg alt inklusiv, samt driftstilskud på 200.000 kr. fra 2027 og fremover.”

Tidsplan for projekt Museum Wegner:

September 2024 - september 2025: Arbejdet med fondsansøgninger påbegyndes - fastlæggelse af juridisk struktur m.v.

Efterår 2025 - efterår 2027: Byggefase, udstillingsforberedelser, ansøgning til mindre fonde om inventar, belysning, udstillingsgrej mm. samt udstillingsopsætning

2028: Åbning

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	3,000	6,000	6,000	
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	3,000	6,000	6,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Museum Sønderjylland - helhedsplan

Beskrivelse:

Museum Sønderjylland arbejder med en helhedsplan for en renovering og udbygning af Museerne i Tønder.

Projektets samlede økonomiske volumen er på ca. 80 mio. kr.

Hovedindsatserne er følgende:

- Nyt indgangsparti mod Kongevej
- Teknisk opgradering af museets klima- og sikkerhedsanlæg
- Et surrealistisk sanserum og en ny foredragssal
- En markant udvidelse af Wegner-formidlingen
- En ny og inkluderende café med udeservering
- Undervisningslokaler til skoleklasser
- Et atelier med vekslende præsentation af museets mest kendte værker

Projektet søges realiseret via fonde og egne indskud samt tilskud fra Tønder Kommune.

Tønder Kommune har i årene 2023-2025 afsat i alt 20,2 mio. kr. på investeringsoversigten.

2023:

5,0 mio. kr.

2024:

8,0 mio. kr.

2025:

7,2 mio. kr.

Museum Sønderjylland har tilsagn på ekstern fondsstøtte på 40,8 mio. kr. Fondsmomsen forventes samlet at udgøre 7,14 mio. kr.

På Kultur- og Fritidsudvalgets område blev der i 2022 afsat et rådighedsbeløb på 2,2 mio. kr

Forvaltningen foreslår, at KB i budgetforliget giver en forhåndstilkendegivelse på, at fondsmoms afregnes, når det bliver aktuelt, med finansiering ved træk af kassebeholdningen.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	7,150			
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	7,150	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Tønninggaard - Dannet af Havet

Beskrivelse:

Af budgetaftalen for 2023 fremgår det:

"Kommunalbestyrelsen tilkendegiver, at man støtter op om planerne for Tønninggaard og vil se velvilligt på projektet med et tilskud på 5 mio. kr. samt en tilsvarende kommunegaranti, når den øvrige finansiering til projektet er på plads"

På den baggrund er der foreløbig reserveret 5,1 mio. kr. i 2025

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	5,107			
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	5,107	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000
Klima- og bæredygtighedsvurdering:				
K & B vurderet (J/N)				
	CO2-udledning:			
	Forøget (sæt x)			
	Neutral (sæt x)			
	Reduktion (sæt x)			

Økonomiudvalget

Område: Strukturpulje

Ansvarlig fagchef: Jenny Hansen

ANLÆG

Budget 2025-2028

Strategisk udvikling

Ny strukturpulje

Beskrivelse:

Strukturpulje/ikke disponerede midler udgør henholdsvis 25,751 mio. kr. i 2027 og 31,722 mio. kr. i 2028

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,000	0,000	25,751	31,722
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,000	0,000	25,751	31,722
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Økonomiudvalget

Område: Administrationbygning

Ansvarlig fagchef: Thomas Dam

ANLÆG

Budget 2025-2028

Nyt anlæg

Renovering af Byrådssal

Beskrivelse:

Forslag til renovering af byrådssalen - anslået beløb på 1 mio. kr.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	1,000	0,000	0,000	0,000
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	1,000	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Investeringsoversigt

Beløb i mio. kr. i 2025 pl

Teknik- og Miljøudvalget		Vejl. fordeling	Budget	Overslagsår	Overslagsår	Overslagsår	Prioritet
Nr. Type	Forslag	2025	2025	2026	2027	2028	
Basisanlæg ramme		17,944	17,944	17,944	17,944	17,944	
1	Basisanlæg Trafiksikkerhedspulje	2,696	2,696	2,696	2,696	2,696	1
2	Basisanlæg Cykelstipuljen	4,854	4,854	4,854	4,854	4,854	1
3	Basisanlæg Gaderenoveringspulje	1,798	1,798	1,798	1,798	1,798	1
4	Basisanlæg Kloakrenovering følgearbejder (nye beløb i 2025-2026)	3,370	3,370	3,370	3,370	3,370	1
5	Basisanlæg Renovering af broer - Basispulje	1,798	1,798	1,798	1,798	1,798	1
6	Basisanlæg Asfaltering af grusveje	0,180	0,180	0,180	0,180	0,180	1
7	Basisanlæg Sideudvidelse og vigepladser	0,900	0,900	0,900	0,900	0,900	1
8	Basisanlæg Pulje Miljø og Natur	0,900	0,900	0,900	0,900	0,900	1
9	Basisanlæg Energioptimering	1,348	1,348	1,348	1,348	1,348	1
10	Basisanlæg Opgradering af busstoppesteder	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100	1
11	Basisanlæg Revision af vandløbsregulativer (overført til drift fra 2025)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1
Basisanlæg i alt		17,944	17,944	17,944	17,944	17,944	
Struktur og kapacitetsudvikling			29,500	19,883	19,883	19,883	
12	Struktur og kapacitetsudvikling Renovering af fredede broer		9,617	0,000	0,000	0,000	1
13	Struktur og kapacitetsudvikling Vejkapital/Asfaltering		19,883	19,883	19,883	19,883	1
Strategisk udvikling			2,247	0,000	0,000	0,000	
14	Strategisk udvikling Ejendomsservice/FM		2,247	0,000	0,000	0,000	1
Jordforsyning			-1,500	-1,500	-1,500	-1,500	
15	Jordforsyning Salg af jorder		-1,500	-1,500	-1,500	-1,500	1
I alt			30,247	18,383	18,383	18,383	
Eksterne ansøgninger oversendt til budgetforhandlinger			67,250	0,000	0,000	0,000	
16	Strategisk Udvikling Digeforstærkning		20,000	0,000	0,000	0,000	1
17	Struktur og kapacitetsudvikling Vejudvidelser og vigepladser		39,150	0,000	0,000	0,000	1
18	Struktur og kapacitetsudvikling Cykelstipuljer - Tilsagn om tilskud fra Vejdirektoratet		8,100	0,000	0,000	0,000	1
Teknik og Miljøudvalget i alt			115,441	36,327	36,327	36,327	

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Veje og stier

Ansvarlig fagchef: Lars-Erik Skydsbjerg

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Trafiksikkerhedspulje

Beskrivelse:

Den årlige pulje til trafiksikkerhedsprojekter er en sammenlægning af tidligere mindre puljer til trafiksikkerhed, projekter fra trafikplaner i centerbyerne og til forbedringer af skoleveje.

Forvaltningen modtager en del ønsker og projektforslag fra borgerne, lokalråd, skoler og senest også i forbindelse med udviklingsplaner i landområder, hvor der er ønsker til trafikale forbedringer. og tryghedsskabende foranstaltninger.

Trafiksikkerhedsprojekter med baggrund i sortpletudpegning, f.eks. Korskrokrydset syd for Bedsted, og projekter fra den kommende Trafiksikkerhedsplan forelægges for Trafiksikkerhedsrådet sammen med projektforslag fra trafikplanerne, ønsker/projektforslag fra borgere, skoler og lokalforeninger til prioritering. Trafiksikkerhedsrådets anbefaling/prioritering af, hvilke projektforslag der bør tilgodeses via midler i trafiksikkerhedspuljen, forelægges Teknik og Miljøudvalget forud for Teknik og Miljøudvalget prioritering af midlerne.

I 2024 blev puljen også ansøgt midler fra en statslig pulje afsat til mindre trafiksikkerhedsprojekter. Puljen var dog begrænset - men der blev ansøgt efter en prioriteringsliste af TMU. Der blev mulighed for at opnå 40 %, men kommunen skulle finansiere de resterende 60 % for realisering af puljen.

Det udløste fire projekter som bliver medfinansieret af den statslige pulje, nemlig til:

- Rundkørsel syd for Bedsted (1007)
- Kryds Gl. Kongevej/Bovlund Bjergvej (1008)
- Ændr. cykelsti forløb Bargumsvej (1009)
- Ændr. cykelsti forløb kryds Ndr. Landevej/Håndv. (1010)

Der ønskes forlods prioriteret 1,206 mio. kr. i 2025 til færdiggørelse af rundkørsel syd for Bedsted (1007)

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	2,696	2,696	2,696	2,696
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	2,696	2,696	2,696	2,696
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Veje og stier

Ansvarlig fagchef: Lars-Erik Skydsbjerg

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Cykelstipuljen

Beskrivelse:

Pulje afsat til etablering af cykelstier.

Puljen har i de forgange år, finansieret dobbeltrettede cykelstier langs

Høybergvej mellem Visby og togstation

Branderupvej (delvis finansieret af statslige midler)

Aabenravej - (delvis finansieret af statslige midler)

Der kan søges statslige midler (40% tilskud) i 2025.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	4,854	4,854	4,854	4,854
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	4,854	4,854	4,854	4,854
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Veje og stier

Ansvarlig fagchef: Lars-Erik Skydsbjerg

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Gaderenoveringspulje

Beskrivelse:

I såvel Tønder By, som i centerbyerne, er der behov for renovering af bygader, som er udover almindelig driftvedligeholdelse.

Teknik- og Miljøudvalget anbefaler, at der afsættes et årligt beløb til at udføre gaderenovering af et eller flere af projekterne på listen over gaderenoveringsprojekter.

I 2023 har gaderenoveringspuljen finansieret renovering af Kongevej, etape 5.

I 2024 foreslår forvaltningen bl.a. en kommende renovering af Viddingsherredsgade i Tønder og en anbefaling til Teknik- og Miljøudvalget at det prioriteres ud fra prioriteringslisten.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	1,798	1,798	1,798	1,798
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	1,798	1,798	1,798	1,798
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Veje og stier

Ansvarlig fagchef: Jens Yde

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Kloakrenovering følgearbejder *(nye beløb i 2025-2026)*

Beskrivelse:

Projektet følger renovering af kloakledninger som udføres løbende af Tønder Forsyning A/S.

Ved kloakrenoveringer vil der ofte være et behov for fornyelse af rendestensbrønde og stikledninger samt reetablering af vej- og fortovsarealer i den grad, det går ud over den reetablering der påhviler ledningsejeren.

Tønder Forsyning A/S har i marts 2024 revideret deres byggeprogram for 2025. I forhold til dette er følgeomkostninger vurderet og kapitaliseret.

For 2025 er anmeldt arbejde på :

Tønder:

Carstensgade, Pr.Petersensvej, Skovrovsvej, Nygade, Brorsonsvej, Frilandsvej, Grev Schacksvej, Ryttervej, Dragonvej, Frilandsvej

Løgumkloster

Ringgade, Vænget, Enggårdsvej

For 2026 er anmeldt:

Toftlund

Rolighedsvej, Nyvej, Langelinje, Grønningen, Herrestedsgade, Østervang

Tønder Kommunes udgift i forhold til ovenstående er beregnet til :

2025 4,850 mio. kr.

2026 2,720 mio. kr.

I alt udgifter 7,570 mio. kr.

Oprindeligt afsat på investeringsoversigten 2025-2026 (2024-niveau).

2025 3,500 mio. kr.

2026 6,700 mio. kr.

I alt udgifter 10,200 mio. kr.

Vejledende basisbudget: 3,370 mio. kr.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	3,370	3,370	3,370	3,370
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	3,370	3,370	3,370	3,370
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Veje og stier

Ansvarlig fagchef: Jens Yde

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Renovering af broer - Basispulje

Beskrivelse:

Pulje til renovering af broer eller andre øremærkede vedligeholdelsesarbejder.

Pulje anbefales prioriteret til renovering af flg. 2 broer

Bro reg. 83, UF af K-vandl. 6(98)- Ldv. 544 Vestre Omfartsvej , 6270

Bro reg. 55, UF af K-vandl. 6(98), Hjejlen , 6270

Begge broer har stort set identiske problemstillinger med mangelfuld fugtisolering og kraftige beton skader i bærende overbygning, ved kantbjælker og endeunderstøtninger.

Begge broer trænger hårdt til renovering med samme renoveringsprincipper og løsninger, herunder en omisolering og ny asfaltbelægning samt diverse betonreparationer.

Der indstilles til, at begge broer udføres samtidigt med opdeling i fagentrepriser.

Arbejder udbydes af Tønder Kommune og tilsynet varetages af samme.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	1,798	1,798	1,798	1,798
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	1,798	1,798	1,798	1,798
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Veje og stier

Ansvarlig fagchef: Jens Yde

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Asfaltering af grusveje

Beskrivelse:

Tønder Kommunes vejnet består bl.a. af mere end 300 km grusveje. Vej og Park modtager jævnligt henvendelser fra borgere med ønske om asfaltering af delstrækninger. Henvendelser går fortrinsvis på støvgener og fremkommelighed.

Der foreligger pr. april 2023 ønsker på 31 vejstrækninger, i alt ca. 16 km svarende til ca. 6,3 mio. kr.

Pulje til politisk prioritering.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,180	0,180	0,180	0,180
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,180	0,180	0,180	0,180
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Veje og stier

Ansvarlig fagchef: Jens Yde

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Sideudvidelse og vigepladser

Beskrivelse:

Tønder Kommune har mange klasse 3 (fordelingsveje) og klasse 4 (mindre veje) asfaltveje i åbent land som har en kørebanebredde, der ikke lever op til stillede retningslinjer for kørebaner i åbent land. En stor del af disse asfaltveje i kommunen udgør vigtige forbindelser i infrastrukturen med passage af lastbiler, busser, landbrugskøretøjer mm.

Fælles udfordring for både fordelingsveje og mindre veje er den smalle kørebanebredde, som på kl. 3 (fordelingsveje) ligger på ca. 5-5,3 meter og kl. 4 (mindre veje) ligger på 3-4 meter, som bevirker at modkørende køretøjer ikke kan passere hinanden uden at køre på vejkanterne og rabatten (kantforstærkningen). Herved beskadiges vejkanterne og der er løbende behov for vedligeholdelse af kantforstærkningen.

Vej og Park modtager jævnligt henvendelse fra borgere der påtaler problemstillingen. Helt konkret ligger der ønsker om 6 projekter.:

- Hedebovej, Randerupvej, Hølleskovvej, Storde, Mandbjerg syd og Højsetvej.

Økonomi:

I alt ca. 19 km vej med et overslag på 15,5 mio. kr. ved sideudvidelser.

Pulje til politisk prioritering.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,900	0,900	0,900	0,900
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,900	0,900	0,900	0,900
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Miljø og natur

Ansvarlig fagchef: Lars-Erik Skydsbjerg

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Pulje Miljø og Natur

Beskrivelse:

Puljen er samlet for at give mulighed for bedre at kunne anvende midlerne på tværs af de nedenfor nævnte områder, samt andre opgaver indenfor Naturområdet. Investeringer kan målrettes i de enkelte år og opsparing kan bedre elimineres.

Naturindsats

Kommunen skal gennemføre naturindsatser affødt af Naturplan 2016-21. Naturindsatserne vil blive gennemført i den 6-årige periode. Anlægsmidlerne skal anvendes til at igangsætte og styre gennemførelse af indsatserne. Forventes videreført i en ny 6-årig periode, fra 2022-27.

Vandløbsindsats

Kommunen skal gennemføre vandløbsindsatser affødt af Vandområdeplan 2016-21. Forventes videreført i en ny 6-årig periode, fra 2022-27.

Naturstier, - formidling og istandsættelse

Forslaget omfatter initiativer til forbedring af borgeres og turisters adgang til og formidling af bynær natur og naturen på Rømø samt andre bynære stier i forbindelse med arbejdet med udviklingsplaner for at skabe bedre rammer for det Gode Liv.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,900	0,900	0,900	0,900
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,900	0,900	0,900	0,900
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Energioptimering

Beskrivelse:

Puljen anvendes til investering i energibesparende foranstaltninger med en maksimal simpel tilbagebetalingstid på 13 år. Investering i energibesparelser foretages for et reducere driftsomkostningerne og løfte bygningernes energimærkning.

Med en simpel tilbagebetalingstid på 13 år, er forrentningen af investeringerne ca. 7,5 %.

De opnåede besparelser ved investering i energioptimering anvendes til re-investering i energioptimering på andre bygninger.

Energimidlerne kan kombineres med vedligeholdelsesmidler, så der kan findes bedre løsninger, med større besparelser, ved renovering af klimaskærmen, og derved på sigt få bedre energimærkninger for de kommunale bygninger i Tønder Kommune.

Energioptimeringer støtter op om FN's Verdensmål på flere områder.

I 2024 blev puljen disponeret til energioptimering på:

- Høllevej 271, Toftlund - **Nyt lys**
- Møllevej 9, Møgeltonder Skole - **Nyt lys**
- Digevej 1, Tønder - **Nyt lys**
- Skolevej 9, Tønder - **Nyt CTS**
- Nybodervej 25, Toftlund - **Opgradering CTS**

Kommende opgaver i 2025

I 2025 anbefales puljen prioriteret til følgende opgaver:

- Ribelandevej 62, Abild - **Nyt lys**
- Tved 98, Tønder - **Etablering fjernvarme**
- Leos Plejehjem, Tønder - **Nyt lys og ventilation**

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	1,348	1,348	1,348	1,348
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	1,348	1,348	1,348	1,348
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Øvrigt

Ansvarlig fagchef: Jens Yde

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Opgradering af busstoppesteder

Beskrivelse:

Køreplanerne for den kollektive trafik er ændret gennem de seneste år, men mange steder er stoppestederne og busterminalerne ikke indrettet til ændringerne. Stoppesteder er mange steder ikke tidssvarende og er forsømte.

Investeringen skal afhjælpe mangler, forbedre kundeoplevelsen for passagerer til den kollektive trafik, og forbedre servicen for de mange elever og uddannelsessøgende som bruger busserne hver dag.

Investeringen i opgradering af busstoppesteder prioriteres således:

1. Anlæg af nye stoppesteder til forbedring af trafikbetjeningen.
2. Renovering af busstationer i center- og lokalbyer.
3. Opgradering af busholdepladser i landsbyer.
4. Opgradering af busstoppesteder i by- og landområder.

Puljen har indtil 2024 lagt under ØK-udvalgets anlægsramme.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,100	0,100	0,100	0,100
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,100	0,100	0,100	0,100
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Miljø og natur

Ansvarlig fagchef: Jens Yde

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Revision af vandløbsregulativer (overført til drift fra 2025)

Beskrivelse:

Med dette anlægsprojekt vil samtlige vandløbsregulativer blive revideret efter samme model, indhold, udseende og tilgængelighed, som i de gennemførte pilotprojekter 1 og 2. Revision vil kræve 3 årsværk om året over 10 år plus udgifter til afledte arbejdsopgaver på 255.000 kr. om året i 10 år. Samlet set er det en udgift på 1,855 mio. kr. om året i perioden 2023-2032 svarende til 18,550 mio. kr. i hele projektperioden.

Revision af kommunens vandløbsregulativer blev igangsat i pilotprojekt 1, som blev afsluttet i 2019. Der blev hermed fastlagt og politisk besluttet indhold, udseende og tilgængelighed af de nye regulativer og en arbejdsmodel for revision af de resterende ca. 750 regulativer.

I pilotprojekt 2 blev der i perioden 2019-2021 udarbejdet nye regulativer for de mest usammenhængende og ufuldstændige vandløbsregulativer for 100-150 km af de store og mellemstore vandløb i Tønder Kommune. Tønder Kommune har i alt ca. 1.400 km offentlige vandløb.

Opstart af anlægsprojektet er flyttet fra 2022 til 2023.

Beslutning på TMU, 16-08-2022, Pkt. 4:

Teknik- og Miljøudvalget giver anlægsprojektet prioritet 1 og reducerer puljen i 2023 med 0,500 mio. kr.

Vejledende basisbudget 2025: 1,532 mio. kr.

Der er i august 2023 ansat ressourcer i forvaltningen til at varetage opgaven, og de første reviderede vandløbsregulativer er sendt i høring i foråret 2024.

De hidtidig afsatte anlægsmidler 2025-2028 på 1,532 mio. kr. overføres til drift fra anlæg. Dermed udgår projektet som anlæg, men udføres via budgetmidlerne omplaceret til drift.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter				
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,000	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Renovering af fredede broer

Beskrivelse:

To broer ved Møllehus og Lægan er ældre sammenlignelige nittede buebroer, som er bygget tilbage i tiden fra før Genforeningen. Begge stålbroer er fredet i dag med skrappe restriktioner på hvad der må og kan udføres af konstruktive ændringer i forbindelse med en nødvendig renovering og forstærkning.

Det seneste særeftersyn udført i efterår 2020 på begge broer viser, at stålverbygningen under kørebanen er i kritisk omfang kraftigt angrebet af korrosion og vurderes at være kritisk for bygningsværkets integritet.

Pga. broernes nedslidte tilstand, især broen UF Sønderå (Møllehus), er det påkrævet, at begge broer skal renoveres indenfor den kommende årrække.

Tønder Kommune har de seneste 5 år udført flere forskellige særeftersyn og strategiplaner og opstillet renoveringsforslag, som løbende er drøftet og gennemgået med Slots- og Kulturstyrelsen (SLKS).

Idet begge broer er nedslidte, har omtrent identiske problemstillinger og vedligeholdelsesbehov, samme vægtbegrænsninger, identiske renoveringsprincipper samt er tætbeliggende på hinanden, vil det give mening at renovering af begge broer planlægges og projekteres samtidig, hvorefter de renoveres og forstærkes efter hinanden på 2 år.

Herved kan opnås en synergieffekt, hvor udgifter til hhv. rådgiver og udførende entreprenør relativt mindskes.

I økonomien er indeholdt en estimeret udgift til en interimsbro ved Lægan, således at spærretid for trafik kan reduceres under broarbejde, dette er kun muligt ved Lægan. Ved Møllehus er fundamenter ikke egnede. Der er sendt en forespørgsel til Ingeniørregimentet i Skive om lån af deres midlertidige bro.

Økonomien er revurderet ad flere omgange i forhold til markedet.

Økonomien for 2023-2025 ser således ud:

2023: 1,3 mio. kr.

2024: 12,7 mio. kr.

2025: 9,6 mio. kr.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	9,617			
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	9,617	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Veje og stier

Ansvarlig fagchef: Jens Yde

ANLÆG

Budget 2025-2028

Struktur og kapacitetsudvikling

Vejkapital/Asfaltering

Beskrivelse:

Vejkapital/Asfaltering er fra og med budget 2025 omplaceret fra drift til anlæg.

Budgettet til Vejkapital/Asfaltering er afsat til den generelle vejvedligeholdelse af de kommunale veje.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	19,883	19,883	19,883	19,883
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	19,883	19,883	19,883	19,883
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Øvrigt

Ansvarlig fagchef: Thomas Dam

ANLÆG

Budget 2025-2028

Strategisk udvikling

Ejendomsservice/FM

Beskrivelse:

Der arbejdes løbende mod en bedre og mere rationel udnyttelse af kommunale ejendomme, og dermed også fokus på salg eller nedrivning af overskydende bygninger og arealer.

Der blev oprindeligt afsat en samlet anlægspulje på 9,0 mio. kr. fordelt med 3,0 mio. kr. for hvert budgetår i perioden 2020-2022.

På grund af stigende priser i byggebranchen i 2022 blev ikke igangsatte anlægsprojekter udskudt og indarbejdet i budget 2024 og overslagsår 2025.

Der resterer i 2025 et budget på 2,2 mio. kr. af anlægspuljen.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	2,247			
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	2,247	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Øvrigt

Ansvarlig fagchef: Thomas Dam

ANLÆG

Budget 2025-2028

Jordforsyning

Salg af jorder

Beskrivelse:

Pulje afsat til Jordforsyningens anlægsområde.

Puljen forventes at give et netto overskud på årligt 1,5 mio. kr. som kommer fra indtægter for salg af jord og grunde.

Brutto udgift 3,5 mio. kr.

Brutto indtægt -5,0 mio. kr.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	3,500	3,500	3,500	3,500
Indtægter	-5,000	-5,000	-5,000	-5,000
Anlægsudgifter i alt	-1,500	-1,500	-1,500	-1,500
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Teknik- og Miljøudvalget

Område: Øvrigt

Ansvarlig fagchef: Jens Yde

ANLÆG

Budget 2025-2028

Strategisk Udvikling

Digeforstærkning

Beskrivelse:

Havdigerne i Tønder Kommune er de private digelags ejendom og ansvar. Med baggrund i historikken og den sikkerhed det samtidig er for hele regionen, har der igennem tidligere været en fordelingsnøgle frem til Strukturreformen i 2007, hvor der skete fordeling af udgifterne mellem myndigheder og digelaget. Dette da renoveringsarbejder og forstærkningsarbejder for at sikre en fortsat beskyttelse er betydelige omkostninger de enkelte digelag ikke kan løfte alene.

Frem til strukturreformen var fordelingen således, at den respektive kommune betalte 1/6 af udgifterne og Digelaget 10 % af denne omkostning. De resterende 2/6 blev finansieret af Amterne og 3/6 af staten.

For nuværende er der ikke aftalt en fordelingsnøgle med Staten, hvorfor det er et spørgsmål fra sag til sag, men med udgangspunkt i tidligere fordeling foreslås der afsat midler til kommende projekter svarende til maksimalt 1/6 af udgifterne.

Ballum Astrup Dige har fået tilsagn om tilskud fra Kystsikringspuljen. Det ansøgte projekt skal dog tilpasses tilskuddet, hvorfor de endelige projektudgifter er ukendte.

I budgettet for 2024 er der et korrigeret anlægsbudget på 7,0 mio kr. Tønder Kommune har tilkendegivet den støtte overfor digelaget.

Digelaget har imidlertid fremsat ønsket om at få dækket forskellen mellem tilskuddet fra Kystsikringspuljen og det forventede tilskud fra kystsikringspuljen; 20 mio kr, udover den tilkendegivne støtte.

Oversendt til budgetforhandlinger jf. Teknik- og Miljøudvalgets møde den 13.08.2024

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	20,000			
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	20,000	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Vejudvidelser og vigepladser

Beskrivelse:

Randerupvej 4,4 km, anlægsudgifter 8,0 mio kr.

Løsningsforslaget baseres på en udvidelse af kørebanen til 6,4 meter, med to kørespor af 3,2 meter. Rabatten kantforstærkes med grus på de inderste 0,5 meter.

Det vurderes ikke, at anlægsomkostningerne vil kunne opveje den effekt der opnås. Vejudvidelsen vil ikke medvirke til forbedring af oversigtsforholdene på strækningen og derfor ikke øge fremkommeligheden.

Hølleskovvej 1,3 km., anlægsudgifter 3,75 mio kr.

Løsningsforslaget baseres på en udvidelse af kørebanen til 6,0 meter, med to kørespor af 3,0 meter. Rabatten kantforstærkes med grus på de inderste 0,5 meter.

Løsningsforslag vurderes at kunne skabe bedre fremkommelighed samt tryghed på strækningen, idet udfordringerne med mødesituationer fjernes. Oversigten vil dog stadig være dårlig gennem de små horisontalkurver, hvorfor det er nødvendigt at opsætte advarselstavler.

Mandbjerg syd 3,7 km., anlægsudgifter 9,9 mio kr.

Løsningsforslaget baseres på en udvidelse af kørebanen til 6,0 meter, med to kørespor af 3,0 meter. Rabatten kantforstærkes med grus på de inderste 0,5 meter.

Løsningsforslag vurderes at kunne forbedre fremkommeligheden, trafiksikkerheden og trygheden på hele strækningen.

Løsningsforslaget skal suppleres med nedskiltning af hastighed samt beskæring af beplantning, for at forbedre oversigtsforholdene. Ved Rambøll – Mandbjerg Syd 9/9 vertikalkurve nr. 3 og 5 vil være nødvendigt at nedskilte til 50 km/t, hvis stopstreg skal kunne tilvejebringes.

Højsetvej 2,2 km., anlægsudgifter 6,0 mio kr. mio kr.

Løsningsforslaget baseres på en udvidelse af kørebanen til 6,0 meter, med to kørespor af 3,0 meter.. Rabatten kantforstærkes med grus på de inderste 0,5 meter.

Løsningsforslag vurderes at kunne forbedre fremkommeligheden, trafiksikkerheden og trygheden på hele strækningen.

Løsningsforslaget skal suppleres med nedskiltning af hastighed samt beskæring af beplantning, for at oversigten kan tilvejebringes.

Hedebovej 4,4 km., 11,5 mio kr.

Løsningsforslaget baseres på en udvidelse af kørebanen til 6,4 meter, med to kørespor af 3,2 meter. Rabatten kantforstærkes med vejgrus på de inderste 0,5 meter.

Det vurderes, at anlægsomkostningerne forbundet med en vejudvidelse ikke vil kunne opveje den effekt der kan opnås.

Vejudvidelsen vil ikke medvirke til forbedring af oversigtsforholdene på strækningen og derfor ikke øge fremkommeligheden.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	39,150			
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	39,150	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

N

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

x

Cykelstipuljer - Tilsagn om tilskud fra Vejdirektoratet

Beskrivelse:

Tilsagn om tilskud fra den statslige cykelpulje:

Statens cykelstipuljen udbydes årligt, hvor Kommunerne kan søge ind om medfinansiering til etablering af cykelstier langs de kommunale veje. Puljen har lidt forskellige indsatser de lægger vægt på fra år til år - men der er tradition for at Tønder Kommune søger ind så vidt der er politiske prioriterede strækninger til det. Tønder Kommune har også igennem årene haft flere gode projekter som har afstedkommet et tilsagn om medfinansiering.

Det er også et relevant emne fremadrettet, da det er større og længere strækninger man politisk ønsker at tilgodese i udbygningen af cykelstier - således det også kan gavne forbindelserne imellem vores bysamfund og sikrer en god miljøvenlig mobilitet samt større vore indsatser på Vores Klimahandlingsplan samt sundhedsindsatserne, hvor der lægges op til bedre forhold for at nudge til længere pendlerture på cykel også - ligesom det understøtter vores turismeindsatser og landdistriksindsatser - med bedre fællesskaber på tværs.

Tønder Kommune har modtaget besked om, at Tønder Kommune er tildelt midler til anlæg af en dobbeltrettet cykelsti mellem Frifelt og Skærbæk (Rømøvej).

Tilskuddet er på 8.121.803 kr. og udgør 50% af anlægsudgiften. Tønder Kommune er orienteret via mail fra Cykelpuljen. Vejdirektoratet forventer at sende det officielle tilsagn efter sommerferien som først underskrives efter finansieringen er godkendt.

Tønder Kommune havde indsendt to ansøgninger til Cykelpuljen 2024. Ansøgningen om tilskud til anlæg af en cykelsti på Dravedvej mellem Løgumkloster og Draved skov blev ikke tilgodeset i fordelingen af midler i 2024.

Oversendt til budgetforhandlinger jf. Teknik- og Miljøudvalgets møde den 13.08.2024

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	8,100			
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	8,100	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,050	0,050	0,050

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Investeringsoversigt

Beløb i mio. kr. i 2025 pl

Socialudvalget		Budget	Overslagsår	Overslagsår	Overslagsår	
Nr.	Type	2025	2026	2027	2028	Prioritet
Struktur og kapacitetsudvikling		1,798	1,798	1,798	1,798	
1	Struktur og kapacitetsudvikling	0,899	0,899	0,899	0,899	1
2	Struktur og kapacitetsudvikling	0,899	0,899	0,899	0,899	1
I alt		1,798	1,798	1,798	1,798	
Eksterne ansøgninger oversendt til budgetforhandlinger		1,164	0,000	0,000	0,000	
3	Nyt anlæg	1,164	0,000	0,000	0,000	1
Socialudvalget i alt		2,962	1,798	1,798	1,798	

Socialudvalget

Område: Voksen/Social

Ansvarlig fagchef: Henning Løsche

ANLÆG

Budget 2025-2028

Struktur og kapacitetsudvikling

Renoveringsplaner Handicap & Psyk.

Beskrivelse:

Langsigtet renoveringsplan for Handicap Løgumgård. Renoveringsplanen indeholder forskellige arbejder, herunder nedrivning af bygninger, opdatering af veje, nye gulve og diverse vedligeholdelsesarbejder både indvendigt og udvendigt.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,899	0,899	0,899	0,899
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,899	0,899	0,899	0,899
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO₂-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Renoveringspulje til værksteder § 103/104

Beskrivelse:

Renoveringspulje til at imødegå løbende behov for mindre renoveringer på de beskyttede værksteder i Tønder, Løgumkloster og Toftlund.

De beskyttede værksteder er kendetegnet ved hele tiden at skulle indrette sig efter den aktuelle borgergruppe, med ændringer i aktiviteter, produktioner, indretninger mv.

Værkstederne er i øvrigt kendetegnet ved, at rammer og omgivelser ofte har behov for en istandsættelse grundet et dagligt hård slid.

Tønder Kommune er salgskommune af pladser på de beskyttede værksteder, også til en række andre kommuner i landet. Det er således vigtigt, at rammer og omgivelser fremstår velholdte og med gode muligheder for at indrette tilbuddet præcist til den pågældende borger.

På den baggrund søges om reservering af et fast årligt anlægsbeløb som kan benyttes på de beskyttede værksteder.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,899	0,899	0,899	0,899
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,899	0,899	0,899	0,899
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Socialudvalget

Område: Voksen/Social

Ansvarlig fagchef: Henning Løsche

ANLÆG

Budget 2025-2028

Nyt anlæg

Nyt ventilationsanlæg Solgården

Beskrivelse:

Ansøgning om anlægsmidler til nyt ventilationsanlæg til Den Selvejende Institution Solgården.

Det drejer sig om afdelingen Solen, hvor der er plads til ca. 20 beboere med diagnosen: Misbrugsdemente. Fællesarealer, opholdsrum og gangarealer skal også ventileres.

Overslag fra Rene Aarup, Ingeniør`ne, Jernbanegade 1, Esbjerg:

Nyt ventilationsaggregat på 7.000 m³/h inkl. integreret automatik.

Overslagspris i alt (2024-niv.)	2.733.591,00 kr.
Honorar til Ingeniør`ne ca pris	295.365,00 kr.
Konstruktion, hvis nødvendigt	34.042,00 kr.
Byggeledelse	<u>170.623,00 kr.</u>
I alt	3.233.621,00 kr.
Moms 25 %	<u>808.405,25 kr.</u>
I alt	<u>4.042.026,25 kr.</u>

Da Tønder Kommune har del i servicearealer og fællesarealer, har vi opgjort det til, at den kommunale del udgør 35,0 % af det samlede areal.

Vi ansøger om anlægsmidler til år 2024 på i alt 1,413 mio. kr. inkl. moms (1,132 mio. kr. excl. moms).
Beboerne betaler 65%

Økonomi til budget 2025:

Revideret prisoverslag for den kommunale medfinansiering af anlægssum 2025 er genberegnet.

Prisfremskrivning fra 2024 til 2025 med 3 % øger behovet for at hæve budgettet med 34.000 kr. og afsætte en samlet anlægsinvestering på 1,164 mio. kr.

Oversendt til budgetforhandlinger jf. Socialudvalgets møde den 11.06.2024

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	1,164			
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	1,164	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Investeringsoversigt

Beløb i mio. kr. i 2025 pl

Sundhedsudvalget		Vejl. fordeling basisanlæg	Budget 2025	Overslagsår 2026	Overslagsår 2027	Overslagsår 2028	Prioritet	
Nr.	Type	Forslag						
Basisanlæg ramme			0,511	0,511	0,511	0,511	0,511	
1	Basisanlæg	Udskiftning maskinel fælleskøkken	0,511	0,511	0,511	0,511	0,511	1
Basisanlæg i alt			0,511	0,511	0,511	0,511		

Udskiftning maskinel fælleskøkken

Beskrivelse:

Pulje til udskiftning af maskinel i fælleskøkkenet.

Området har større maskinel der løbende skal udskiftes.
Der ønskes afsat en pulje til formålet.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,511	0,511	0,511	0,511
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,511	0,511	0,511	0,511
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Investeringsoversigt

Beløb i mio. kr. i 2025 pl

Kultur- og Fritidsudvalget		Vejl. fordeling basisanlæg	Budget 2025	Overslagsår 2026	Overslagsår 2027	Overslagsår 2028	Prioritet
Nr.	Type	Forslag					
Basisanlæg ramme			4,801	4,801	4,801	4,801	4,801
1	Basisanlæg	Halrenoveringspulje	3,064	3,064	3,064	3,064	1
2	Basisanlæg	Tekniske installationer svømmehaller	1,022	1,022	1,022	1,022	1
3	Basisanlæg	Museum Sønderjylland	0,715	0,715	0,715	0,715	1
Basisanlæg i alt			4,801	4,801	4,801	4,801	
Struktur og kapacitetsudvikling			0,000	0,000	3,632	0,000	
4	Struktur og kapacitetsudvikling	Udskiftning af græstæppe på kunstbanen i Løgumkloster	0,000	0,000	3,632	0,000	1
I alt			0,000	0,000	3,632	0,000	
Kultur og Fritidsudvalget i alt			4,801	4,801	8,433	4,801	

Kultur- og Fritidsudvalget

Område: Idrætsfaciliteter

Ansvarlig fagchef: Kia Fog Kristensen

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Halreoveringspulje

Beskrivelse:

Pulje til ekstraordinær vedligeholdelse og renovering af idrætshaller.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	3,064	3,064	3,064	3,064
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	3,064	3,064	3,064	3,064
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Kultur- og Fritidsudvalget

Område: Idrætsfaciliteter

Ansvarlig fagchef: Kia Fog Kristensen

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Tekniske installationer svømmehaller

Beskrivelse:

Pulje til tekniske installationer og vedligeholdelse for de tre svømmehaller i hhv. Arrild, Skærbæk og Tønder.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.

	2025	2026	2027	2028
Udgifter	1,022	1,022	1,022	1,022
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	1,022	1,022	1,022	1,022
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Kultur- og Fritidsudvalget

Område: Museer

Ansvarlig fagchef: Kia Fog Kristensen

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Museum Sønderjylland

Beskrivelse:

Udover driftstilskuddet til Museum Sønderjylland yder de fire sønderjyske kommuner tilskud til museets anlægsudgifter.

Udgiften fordeles mellem kommunerne efter folketal opgjort i tredje kvartal før tilskudsåret.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,715	0,715	0,715	0,715
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,715	0,715	0,715	0,715
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Udskiftning af græstæppe på kunstbanen i Løgumkloster

Beskrivelse:

Der er foretaget en visuel vurdering af banens tilstand, af banens overflade samt græstæppet er løftet i de fire banehjørner for at se tilstand på shockpad underlaget.

Den eksterne fagperson konkluderer:

"Sammenfattende vurderes kunstgræsbane set som en klubbane på middel/lavere niveau, at være i god stand efter dens alder og brug og i en bedre stand end tilsvarende baner man ser i samme alder. Vurderet som kunstgræsbane til udlejning og/eller bane til spil på et højere niveau bør kunstgræstæppet udskiftes indenfor 1-2 år. Shockpad/e-layer kan med evt. lidt efterreparationer genanvendes. En ny kunstgræsbelægnings kvalitet højnes i forhold til mange andre baner ved, at banen er forsynet med e-layer."

Siden banen blev anlagt i 2011 er kravene til de miljømæssige foranstaltninger blevet skærpet, herunder krav til at undgå svind af granulat. Svind opstår bl.a. når evt. sne skubbes ud af banen og når spillerne forlader banen. Det betyder, at der vil skulle etableres sluser for spillere og maskiner der skal ind og ud af banen, og granulatsikring hele vejen rundt om banen.

Vej og Park har udarbejdet et overslag på udskiftning af græstæppe, samt etablering af miljømæssige foranstaltninger.

I oktober 2023 kom der en EU-beslutning om at forbyde granulat i kunstgræsbaner fra oktober 2032.

Alternativer med græstæppe uden granulat er endnu ikke i god nok kvalitet eller færdigudviklet. Det er medvirkende til, at udskiftning af græstæppet på kunstgræsbanen formentlig bliver dyrere end først antaget. Budgettet, som er afsat til projektet, er derfor ikke nok og forvaltningen foreslår, at budgettet flyttes til 2027.

Kultur- og Fritidsudvalget besluttede på mødet den 14.08.2024 at budgetbeløbet på 3,632 mio. kr. i 2025 flyttes til 2027.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter			3,632	
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,000	0,000	3,632	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Investeringsoversigt

Beløb i mio. kr. i 2025 pl

Børn- og Skoleudvalget		Vejl. fordeling basisanlæg	Budget 2025	Overslagsår 2026	Overslagsår 2027	Overslagsår 2028	Prioritet
Nr.	Type	Forslag					
Basisanlæg ramme			0,409	0,409	0,409	0,409	
1	Basisanlæg	Legepladser pulje til renovering	0,409	0,409	0,409	0,409	1
Basisanlæg i alt			0,409	0,409	0,409	0,409	
Struktur og kapacitetsudvikling			5,932	0,000	0,000	0,000	
2	Struktur og kapacitetsudvikling	Renoveringspulje Skoler og Ungdomsskolen	3,146	0,000	0,000	0,000	1
3	Struktur og kapacitetsudvikling	Renoveringspulje Dagtilbud 2024-2025	2,786	0,000	0,000	0,000	1
I alt			5,932	0,000	0,000	0,000	
Børn- og Skoleudvalget i alt			6,341	0,409	0,409	0,409	

Børn- og Skoleudvalget

Område Legepladser

Ansvarlig fagchef: Per Hansen

ANLÆG

Budget 2025-2028

Basisanlæg

Legepladser pulje til reovering

Beskrivelse:

Puljen afsættes til den løbende reovering af legepladser ved skole og dagtilbud.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,409	0,409	0,409	0,409
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,409	0,409	0,409	0,409
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Børn- og Skoleudvalget

Område Uddannelse

Ansvarlig fagchef: Per Hansen

ANLÆG

Budget 2025-2028

Struktur og kapacitetsudvikling

Renoveringspulje Skoler og Ungdomsskolen

Beskrivelse:

Følgende principper for tildeling er besluttet:

Opgraderinger, der generelt understøtter Folkeskolereformen - fx. understøtter elevernes længere skoledag, holddeling, motion og bevægelse.

Tidssvarende fagområder.

Muligheder for varierede læringsmuligheder fx. vekslen mellem teori og praksis.

Udeområder, som tilgodeser varierede læringsformer fx. vekslen mellem læring i ude- og inderum.

Der er fortsat renoveringsbehov på distrikts- og filialskoler, ligesom Ungdomsskolen ikke har været tilgodeset under den eksisterende pulje, hvorfor der ønskes en pulje afsat hertil.

Børn- og Skoleudvalget har på mødet den 13.08.2024 ønsket at anlægspuljer til henholdsvis Skoler og Ungdomsskolen samt Dagtilbud fortsætter i overslagsårene med henholdsvis 4 og 3 mio. kr.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	3,146			
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	3,146	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Renoveringspulje Dagtilbud 2024-2025

Beskrivelse:

Der ønskes en pulje afsat til renovering på dagtilbudsområdet med henblik på opgradering af den eksisterende bygningsmasse og evt. nybygning i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse.

Dagtilbudsområdet er lovgivningsmæssigt opprioriteret, men mangler tidssvarende bygninger som imødekommer alle børns behov.

Børn- og Skoleudvalget har på mødet den 13.08.2024 ønsket at anlægspuljer til henholdsvis Skoler og Ungdomsskolen samt Dagtilbud fortsætter i overslagsårene med henholdsvis 4 og 3 mio. kr.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	2,786			
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	2,786	0,000	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Investeringsoversigt

Beløb i mio. kr. i 2025 pl

Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget			Vejl. fordeling basisanlæg	Budget 2025	Overslagsår 2026	Overslagsår 2027	Overslagsår 2028	Prioritet
Nr.	Type	Forslag						
Basisanlæg ramme			5,829	5,829	5,829	5,829	5,829	
1	Basisanlæg	Landsbypulje til understøttelse af LUP	0,511	0,511	0,511	0,511	0,511	1
2	Basisanlæg	Landsbyfornyelse 2025-2028	3,520	3,520	3,520	3,520	3,520	1
3	Basisanlæg	Bygningsfornyelse og skimmelsvamp	1,798	1,798	1,798	1,798	1,798	1
Basisanlæg i alt				5,829	5,829	5,829	5,829	
Strategisk udvikling				12,487	47,960	0,899	0,899	
4	Strategisk udvikling	Udviklingsplan Romø		0,899	0,899	0,899	0,899	1
5	Strategisk udvikling	Tønder Byfornyelsespulje 2023-2026		1,881	1,881	0,000	0,000	1
6	Strategisk udvikling	Udviklingsplan Toflund		8,988	44,910	0,000	0,000	1
7	Strategisk udvikling	Byudviklingsplaner		0,719	0,270	0,000	0,000	1
I alt				12,487	47,960	0,899	0,899	
Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget i alt				18,316	53,789	6,728	6,728	

Landsbypulje til understøttelse af LUP

Beskrivelse:

Der blev i forbindelse med budget 2022 afsat en årlig pulje til økonomisk støtte af forskønnelse og udvikling i lokalområderne i kommunen.

Puljen har til hensigt at yde økonomisk støtte til ansøgning fra grupper eller lokalråd i hele Tønder Kommune, der ønsker at gennemføre et projekt, der giver udvikling eller forskønnelse i et af kommunens lokalområder.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,511	0,511	0,511	0,511
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,511	0,511	0,511	0,511
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Landsbyfornyelse 2025-2028

Beskrivelse:

Der forventes løbende at ville være en pulje for landsbyfornyelse fremover, hvor der gives statsrefusion i forhold til den årlige udmelding fra Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.

Rammerne for puljen udmeldes typisk omkring marts til maj det følgende budgetår, hvor også tilskudsgraden fastsættes endeligt. Vi har tidligere år søgt puljen til landsbyfornyelse som normalt finansieres i omegnen med 60% af udgifterne fra statens side.

Dertil afsættes afledt drift, da en del af den nedrevne boligmasse, er boliger Tønder Kommune opkøber, og har dertilhørende drifts- og vedligeholdelsesudgifter på arealpleje efterfølgende, ligesom administration af puljen er udenfor det refusionsbelagte område.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	8,800	8,800	8,800	8,800
Indtægter	-5,280	-5,280	-5,280	-5,280
Anlægsudgifter i alt	3,520	3,520	3,520	3,520
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Bygningsfornyelse og skimmelsvamp

Beskrivelse:

Puljen til Bygningsfornyelse og skimmelsvamp vedr. ombygning og istandsættelse af boliger, istandsættelse af forsamlingshuse samt privat erhverv, der ombygges til udlejningsboliger. Reglerne findes i lov om byfornyelse og udvikling af byer. Formålet med reglerne er, at skabe velfungerende boliger og boligområder.

Da Tønder Kommune har en forholdsvis gammel bygningsmasse, men også i høj grad en bevaringsværdig bygningsmasse, er det vigtigt fortsat at rydde op i bygningerne og sørge for, at de bliver holdt i pæn stand. Det kan være delvis nedrivning og delvis renovering.

Der sendes endvidere et signal til udlejere af dårlige boliger om, at Tønder Kommune gør noget for at fjerne sundhedsfarlige boliger og der ønskes gode lejligheder for alle borgere i kommunen.

I sager med lejligheder med skimmelsvamp har kommunen en handlepligt og der er derfor behov for, at der fortsat afsættes midler til denne type sager. Derudover kan der ligeledes være udgifter til genhusning.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	1,798	1,798	1,798	1,798
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	1,798	1,798	1,798	1,798
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Udviklingsplan Rømø

Der er udarbejdet en samlet udviklingsplan "Én fælles retning for Rømø 2025", som blev præsenteret i november 2018, og der er i 2019 arbejdet med udmøntningen af de nødvendige aktiviteter.

Der indgår fem strategier i udviklingsplanen, der skal styrke udviklingen af helårsturisme og dermed bidrage til udvikling af erhverv, bosætning og turisme på Rømø:

- Styrk identiteten
- Styrk naturoplevelsen
- Forskøn ankomsten
- Styrk bymiljøet
- Saml kræfterne

Til hver strategi er knyttet et antal konkrete indsatser, som skal understøtte strategierne. I 2021 færdiggøres den strategiske indsats for Styrk identiteten og fokus vil fremefter være på strategierne Styrk naturoplevelsen, Forskøn ankomsten og Styrk bymiljøet. Herunder kan f.eks. prioriteres opfølgning på mulighedsstudiet for Lakolk, byudvikling i Kongsmark og Havneby, videreudvikling af natur- og erhvervsaktiviteter mv.

Økonomi:

For fortsat at søge udviklingen af Rømø i retningen fra Udviklingsplanen, vil der være indsatser fremadrettet som skal søges realiseret. Derfor ønskes fortsat afsat anlægsmidler på 0,899 mio. kr. i 2025-2028.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,899	0,899	0,899	0,899
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,899	0,899	0,899	0,899
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Tønder Byfornyelsespulje 2023-2026

Tilskud efter Byfornyelsesloven er ændret fra 2020, således at de statslige midler alene fremover i Landbyfornyelsespuljen kan anvendes i byer med under 4.000 indbyggere.

Det betyder, at den indsats som igennem årene har været i Tønder By omkring mere fokus på bygningsforbedring samt tilbageføring og renovering af den unikke bygningskulturarv, ikke længere kan ske med tilskud fra Byfornyelsespuljen hvor staten er medfinansierende.

I den forbindelse er det tidligere politisk besluttet, at der afsættes en særlig pulje til fortsat at kunne give tilskud til sådanne arbejder i Tønder By, da det er en proces, som bidrager til positiv udvikling af Tønder By samt har stor betydning for incitamentet til øvrige investeringer i området.

Puljen vil som udgangspunkt kunne anvendes under Byfornyelseslovgivningens rammer, men med 100 % kommunal finansiering.

Puljemidlerne er afsat til og med 2026 med 1,881 mio. kr. årligt.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	1,881	1,881		
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	1,881	1,881	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Udviklingsplan Toftlund

Udviklingsplan for Toftlund blev påbegyndt i 2018. Den skal fungere som en langsigtet ramme for at igangsætte initiativer og projekter i Toftlund.

Som udgangspunkt skal udviklingsplanen indeholde elementer og afklaring vedr. Toftlund Hallerne, analyse af dagtilbudsområdet, byfornyelse, seniorboliger, samt erhvervsudvikling (rundkørslen ved Brundtlandcenteret) m.v.

Undervejs i arbejdet med planen inddrages borgerne i idéfase og dialogproces.

I 2023 blev det besluttet at sende et projekt ud i en totalentreprisekonkurrence. Dette projekt skulle omfatte, at man så på at nyetablere de nuværende muligheder i området, med multisal, hal 2, fitness, cafe, klublokaler med mere. Dog også, at hal 2 ikke var en del af projektet, ligesom den nuværende multisal var en mulighed at ændre på, hvis det fandtes fornuftigt i sammenhængen.

I november 2023 blev projektet sendt i et EU-udbud, og i januar 2024 blev fem totalentreprenør teams udvalgt til at give tilbud på projektet. Efter en prækvalifikation har 5 indbudte teams givet bud på opgaven.

§17, stk. udvalget for Toftlund Udviklingsplan fik den 16. maj 2024 præsenteret forslagene samt dommerkomiteens indstilling af vinderteam. Udvalget har enstemmigt godkendt, at dommerkomiteens indstilling følges.

KB besluttede den 30. maj 2024 at frigive 26,3 mio. kr. afsat i 2024 til totalentreprenørarbejdet og det videre arbejde med etablering af et nyt "Toftlund Sport og Fritidscenter".

Økonomi

Der er samlet afsat 33,846 mio. kr. fra 2018-2024. I overslagsårene er der afsat hhv. 8,988 mio. kr. i 2025 og 44,910 mio. kr. i 2026., således at den samlede bevilling er på 87,744 mio. kr.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	8,988	44,910		
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	8,988	44,910	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)

Byudviklingsplaner

I Tønder Kommune har vi god erfaring med at arbejde strategisk i udviklingen af byer og lokalområder. Med dette projekt styrkes den strategiske tilgang i centerbyerne.

- I Skærbæk by kan en udviklingsplan sætte fokus på transformation og byomdannelse samt byudvikling; ved at identificere byens potentialer, kan nogle områder transformeres, gentænkes og omdannes. Hertil er der behov for fokus på, hvorledes byen bør udvikle sig med ny bebyggelse. En udviklingsplan for Skærbæk kan desuden skabe synergi med Udviklingsplanen for Rømø 2025 - som trækker meget på samme hammel og samme potentiale til Skærbæk.

- En udviklingsplan for Løgumkloster vil kunne bygge videre på områdefornyelsesprojektet i byen samt BID forløbet. Ved at gøre dette kan der sættes et afgørende fokus på byens muligheder for byudvikling både ift. bebyggelsen og livet i byen.

- En udviklingsplan for Bredebro vil kunne bygge videre på hidtidige byudviklingsprojekter samt BID forløb. Ved at gøre dette kan der sættes et afgørende fokus på byens muligheder for byudvikling både ift. bebyggelsen og livet i byen. Styrkelsen af den strategiske tilgang til byudvikling skal baseres på involverende processer og lokale ressourcer. Der kan trækkes på erfaringer fra andet strategisk byudviklingsarbejde i kommunen, men der kan desuden skabes synergi ved at sætte på de tre områder over de næste år.

Indsatsen vil bidrage til at udløse et stort potentiale for, i hele Tønder Kommune, at tiltrække borgere, gæster og erhverv i attraktive omgivelser på tværs af kommunen. Da dette ikke er de første nyere udviklingsplaner, som Tønder Kommune lægger op til, vil opdraget hertil også være at søge at trække parallel til alle de allerede udarbejdede planer - for at se hvorledes, der kan søges synergi imellem vore dejlige landsbyer og områdebyer til et fælles bedste i netværksdannelse. Så planerne vil også søge at understøtte et endnu tættere samspil imellem områderne, så kommunen samlet set bliver et endnu bedre sted at bo i, gæste eller arbejde i.

På baggrund af resultatet af de etablerede projekter i byerne, forventes der alt andet lige at være en årlig afledt drift efterfølgende. Efter gennemførelse af et konkret projekt, vil der i den forbindelse blive søgt om et budget til den afledte drift.

Økonomisk konsekvens - beløb i mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Udgifter	0,719	0,270		
Indtægter				
Anlægsudgifter i alt	0,719	0,270	0,000	0,000
Eventuelt afledte driftudgifter (netto)	0,000	0,000	0,000	0,000

Klima- og bæredygtighedsvurdering:

K & B vurderet (J/N)

CO2-udledning:

Forøget (sæt x)

Neutral (sæt x)

Reduktion (sæt x)